

PHẦN I

KHÁI QUÁT VỀ TỔNG ĐIỀU TRA DÂN SỐ VÀ NHÀ Ở NĂM 2019

Cuộc Tổng điều tra dân số và nhà ở năm 2019 là cuộc Tổng điều tra lần thứ năm ở Việt Nam kể từ khi đất nước thống nhất vào năm 1975; là một trong ba cuộc Tổng điều tra cơ bản của quốc gia được quy định trong Luật Thống kê và do Chính phủ quyết định. Cuộc Tổng điều tra dân số và nhà ở được triển khai theo chu kỳ 10 năm một lần. Các cuộc Tổng điều tra dân số và nhà ở tại Việt Nam được thực hiện theo khuyến nghị của Liên hợp quốc về phương pháp luận nhằm đáp ứng nhu cầu thông tin của quốc gia, phục vụ mục đích so sánh quốc tế và tổng hợp dữ liệu toàn cầu.

Tổng điều tra dân số và nhà ở năm 2019 được tiến hành vào thời điểm 0 giờ ngày 01/4/2019 theo Quyết định số 772/QĐ-TTg ngày 26/6/2018 của Thủ tướng Chính phủ nhằm mục đích thu thập những thông tin cơ bản về quy mô và chất lượng dân số của cả nước và từng địa phương; thông tin về nhà ở và một số đồ dùng trong dân cư. Những thông tin trên được tổng hợp thành các chỉ tiêu thống kê phục vụ công tác nghiên cứu, phân tích và dự báo phát triển dân số và nhà ở của cả nước cũng như của từng địa phương; đáp ứng nhu cầu thông tin đánh giá kết quả thực hiện các kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội giai đoạn 2011 - 2020; xây dựng chiến lược và các kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội giai đoạn 2021-2030; phục vụ công tác giám sát thực hiện Nghị quyết của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII về công tác dân số trong tình hình mới; giám sát các Mục tiêu phát triển bền vững của Liên hợp quốc mà Chính phủ Việt Nam đã cam kết; biên soạn các chỉ tiêu trong Hệ thống chỉ tiêu thống kê quốc gia quy định trong Luật Thống kê; phân tích và dự báo tình hình phát triển dân số và nhà ở trên phạm vi cả nước và từng địa phương; cung cấp thông tin phục vụ xây dựng cơ sở dữ liệu tổng hợp quốc gia về dân số; xây dựng dần mẫu chủ phục vụ các cuộc điều tra hộ dân cư.

Đối tượng điều tra được quy định là tất cả những người Việt Nam thường xuyên cư trú trên lãnh thổ nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam tính đến thời điểm điều tra; người Việt Nam được cơ quan có thẩm quyền cho phép xuất cảnh ra nước ngoài trong thời hạn quy định; các trường hợp chết của hộ dân cư (viết gọn là hộ) đã xảy ra từ ngày 01 Tết Âm lịch Mậu Tuất năm 2018 (tức ngày 16/02/2018 theo dương lịch) đến hết ngày 31/3/2019; Nhà ở của hộ dân cư.

Nội dung chính của cuộc Tổng điều tra dân số và nhà ở tại Việt Nam cũng như các nước trên thế giới là đếm số dân; ngoài ra thu thập các thông tin về đặc điểm, chất lượng dân số, nhà ở và điều kiện sống của hộ dân cư.

Nội dung của Tổng điều tra dân số và nhà ở năm 2019 được nghiên cứu và xây dựng dựa trên một số yêu cầu cơ bản như: đảm bảo tính so sánh với các cuộc Tổng điều tra dân số và nhà ở trước đây; đáp ứng yêu cầu thông tin phục vụ xây dựng Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội giai đoạn 2021-2025; Kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội giai đoạn 2021-2025; đáp ứng yêu cầu thông tin tính toán một số chỉ tiêu phục vụ giám sát tiến trình thực hiện các mục tiêu phát triển bền vững của Việt Nam.

Nội dung chính của Tổng điều tra dân số và nhà ở năm 2019 gồm các nhóm thông tin sau:

- Thông tin chung về dân số;
- Mức độ sinh, chết và phát triển dân số;
- Trình độ giáo dục, đào tạo;
- Tình trạng khuyết tật;
- Tình trạng hôn nhân;
- Tình trạng di cư;
- Tình hình đăng ký khai sinh của trẻ em;
- Tình hình lao động - việc làm;
- Thực trạng về nhà ở;
- Điều kiện sinh hoạt cơ bản của hộ dân cư.

Nội dung thông tin về dân số bao gồm: Các thông tin cá nhân; mối quan hệ với chủ hộ; tình trạng hôn nhân; dân tộc và tôn giáo; tình trạng di cư và lý do di cư; tình hình đăng ký khai sinh của trẻ em; tình hình đi học hiện nay, tình trạng biết đọc và biết viết; trình độ học vấn và trình độ chuyên môn kỹ thuật, kỹ năng nghề; tình trạng lao động việc làm; tình trạng khuyết tật; tuổi kết hôn lần đầu; mức độ sinh, chết và phát triển dân số như: tình hình sinh con; số con đã sinh, số con còn sống và số con đã chết; tháng, năm sinh và số con trai, số con gái của lần sinh gần nhất; hỗ trợ của cán bộ y tế trong lần sinh con gần nhất; thông tin cá nhân của người chết là thành viên hộ; nguyên nhân chết, chết do thai sản.

Nội dung thông tin về nhà ở bao gồm: thực trạng về nhà ở hiện tại như: quy mô diện tích nhà ở, kết cấu nhà và loại vật liệu xây dựng chính, tình trạng sở hữu nhà ở; điều kiện sinh hoạt cơ bản của hộ dân cư như: loại nhiên liệu (năng lượng) chính để thắp sáng và nấu ăn; nguồn nước chính sử dụng để ăn uống; một số tiện nghi sinh hoạt cơ bản của hộ.

Trong Tổng điều tra dân số và nhà ở năm 2019 có một số điểm mới so với cuộc Tổng điều tra trước đây, cụ thể như: Sử dụng thiết bị thông tin để thực hiện thu thập thông tin. Trong cuộc Tổng điều tra lần này công tác thu thập thông tin thông qua 2 hình thức là điều tra viên trực tiếp sử dụng thiết bị di động để kê khai điều tra hoặc hộ gia đình tự kê khai theo Webfom; lồng ghép thông tin đáp ứng các chỉ tiêu thuộc Mục tiêu phát triển bền vững; Cải tiến quy trình vẽ sơ đồ địa bàn điều tra: Trong cuộc Tổng điều tra lần này không vẽ sơ đồ chi tiết cho từng địa bàn điều tra mà chỉ vẽ sơ đồ nền và phân chia địa bàn điều tra đến cấp xã.

Tổng điều tra dân số và nhà ở năm 2019 diễn ra trong bối cảnh yêu cầu về cải tiến phương pháp và hình thức điều tra theo hướng ứng dụng mạnh mẽ công nghệ thông tin. Tổng điều tra năm 2019 là cuộc Tổng điều tra đầu tiên ứng dụng công nghệ thông tin trong tất cả các công đoạn, đặc biệt việc ứng dụng công nghệ thông tin trong giai đoạn thu thập thông tin tại địa bàn giúp nâng cao chất lượng, minh bạch quá trình sản xuất thông tin thống kê, rút ngắn thời gian công bố kết quả Tổng điều tra và tiết kiệm nguồn lực, giảm kinh phí điều tra thống kê và phù hợp với xu hướng điều tra của thế giới.